

אמנות חזותית בגן הילדים

האגף לחינוך קדם יסודי

סיגל עמיר – מדריכה ארצית לאמנות, 2019

תחום האמנות החזותית פלסטית בחינוך לגיל הרך, בא לידי ביטוי בשני היבטים מרכזיים:

היבט אחד עוסק בטיפול ההבעה והיצירה בחומרים, כאורח חיים בגן הילדים. במסגרת זו הילדים יוצרים מתוך חופש בחירה, במגוון חומרים המונגשים להם בסדנת היצירה בגן בכל יום. לרשות הילדים עמדת חומרים פתוחה, מצעים, צבעים וכלים שונים. עושר החומרים והשיטות מאפשרים לילדים ליצור על פי נטיית ליבם, לבד או בשיתוף פעולה, תוך כדי חקר וגילוי.

היבט שני עוסק בתרבות החזותית, במפגש של ילדים עם אמנות ובחינוך לצריכת תרבות. ביטוי במפגש של ילדים עם אמנות בגן ומחוצה לו במרחבי החיים (בחוצות, במוזיאון ובמוסדות תרבות אחרים). במסגרת זו היכרות של ילדי הגן עם יצירות, התבוננות ושיח סביב יצירות, שימוש במושגים משפת האמנות, הבעת רעיונות ופעילות משחק ויצירה בהשראת ההתבוננות.

החינוך לאמנות בשני היבטים מתקיים בלמידה משמעותית תוך מעורבות של ילדים. יש בפעילויות המגוונות לפתח ולטפח יכולות בכל תחומי ההתפתחות – התחום הרגשי, התחום החברתי, תקשורתי והתחום הסנסומוטורי. בתחום הקוגניטיבי דגש על פיתוח השפה, היצירתיות והדמיון, פתרון בעיות וחשיבה מסדר גבוה.

החינוך לאמנות מקדם מיומנויות ב'גן העתידי' לקראת הנדרש במאה ה-21: יצירתיות, אינטליגנציה רגשית, עבודת צוות והיכולת לפעול בסביבה משתנה.

דרכי הפעלה בגן הילדים:

א. טיפוח ההבעה והיצירה בסדנת היצירה: בכל יום מונגשים מגוון עשיר של חומרי יצירה, כלים ומכשירים לעבודה יצירתית חופשית.

ב. הפעלת גלריה פעילה לתצוגת יצירות ומשחק יצירתי בהשראת היצירות:
סביבה מוזיאלית בגן המטפחת את האוריינות החזותית, מתחברת ללמידה במרחבי החיים - במוזיאונים ובחצות. סביבה המעוררת השראה להתבוננות ולפעילות חווייתית רב-חושית. הגלריה בגן מזמינה את הילדים לקחת חלק פעיל באוצרות ובבחירת האביזרים והפעילויות.

ג. התבוננות ודיאלוג סביב יצירת אמנות: חידוד ההתבוננות ביצירות אמנות ושימוש בשפת האמנות באמצעות דיאלוגים משמעותיים בקבוצות שיח קטנות להבעה אישית ותקשורתית ולפיתוח רעיונות של ילדים.

בדרכי הפעלה בגן מענה להיבטים מתוך העוגן 'ביטוי האישי' - עוגן פדגוגי מרכזי במודל 'הגן העתידי':

- **"פעלנות" (agency) -** ההנחה היא כי ילדים צריכים להיות פעילים בחינוך ובלמידה שלהם. פעלנות מבטאת את היכולת והכישורים של הילדים לפעול באופן עצמאי, לגלות יוזמה ויצירתיות ולקבל החלטות על פי רצונם.
- **"למידה השתתפותית"** - היא למידה יוזמת. מתוך פעילות שהילדים עצמם יוזמים, מקדמת ביטוי עצמי של הילדים. מעורבות ממשית ויומיומית, בונה את התהליך החינוכי בכלל ומקדמת תהליכי חשיבה
- **מרחב בטוח -** המאפשר להעלות וליישם רעיונות, לבטא רצונות ולקדם מסוגלות אישית.